

UNA ESTRANYA DEMOCRÀCIA A EUSKADI

Joseba Asensio: cadàver perseguit

Mor un pres d'ETA en una presó d'alta seguretat. La policia violenta el seu enterrament i intenta fer-se amb el taüt, i inspectors de paisà disparen bales no-reglamentàries contra els assistents a un homenatge. Un balanç impresentable per a un estat que es diu democràtic.

Fúlvia Nicolàs

Un pres que mor, en una presó d'«alta seguretat», per manca d'assistència mèdica; un cadàver segregat, taüt i tot, per la policia; unes forces de seguretat que disparen, amb la munició habitualment atribuïda a ETA-m, contra els assistents a un acte polític; un vice-president del govern que assegura que tot això és un muntatge d'una força política...

És l'estrany comportament de la democràcia a Euskadi, la síntesi d'uns esdeveniments, que, des de la presó d'Herrera de la Mancha fins als carrers de Bilbao, centraren l'actualitat informativa a Euskadi i a la resta de l'Estat espanyol durant una setmana, a escassos dies de la celebració d'unes eleccions el resultat de les quals, al País Basc, es preveu aclaparadorament favorable a les formacions nacionalistes.

Ciudad Real, diumenge 8 de juny. El pres Joseba Asensio, militant d'ETA-m, és trobat mort al seu llit del mòdul 3 de la presó d'«alta seguretat» d'Herrera de la Mancha, a conseqüència d'una infecció generalitzada, iniciada arran d'un procés tuberculós, per la qual no ha rebut assistència mèdica. L'autòpsia realitzada pels forenses oficials, en presència d'una metgessa enviada per la família del mort, fa ben palés que una simple radiografia, feta a temps, hauria mostrat la gravetat del procés patològic que acabà, de manera aparentment fulminant, amb la vida d'Asensio.

Atac de les FOP a la comitiva fúnebre.

Successives declaracions oficials del director de la presó, Manuel Pérez Flores, i de la Direcció General d'Institucions Penitenciàries, insisteixen dies després que l'assistència mèdica als presos d'Herrera —una presó qualificada com d'«extermini» pels qui s'han vist obligats a residir-hi i per les forces polítiques nacionalistes basques— és poc menys que perfecta: servei de medicina general, oftalmologia, odontologia, visites de metges particulars del País Basc, ambulància, trasllats a l'Hospital General Penitenciari...

La família de Joseba Asensio, tanmateix, anuncia la intenció de querellar-se contra la administració, a fi d'aconseguir, com a mínim, l'aclariment dels fets. Segons Txema Montero, cap de la Comissió de Drets Humans del Col·legi d'Advocats de Bilbao i advocat del pres mort, com també de molts altres interns d'Herrera de la Mancha i Alcalà-Meco, «a les presons d'«alta seguretat» l'única finalitat és que el pres no escape, deixant de

banda absolutament tots els drets que la llei reconeix a la població reclusa: accés a la cultura, integritat física, bona alimentació, higiene... Jo he rebut queixes de molts presos, de companys de Joseba, que han d'esperar sis o set mesos perquè se'ls faça una radiografia, o una revisió dental, o un reconeixement mèdic en condicions, o els visite l'oculista... s'han fet vagues de fam, per això, però no se'n parla, i quan se'n parla és com ara, perquè ha mort una persona, de sobte».

Ja la mateixa nit del diumenge, quan s'acaba de conèixer la mort d'Asensio, un nou fet ve a incrementar la tensió: un guàrdia civil mor metrallat a Arrasate, en un atemptat atribuït a ETA-militar. L'endemà, un cotxe bomba esclatarà al pas d'una patrulla de les UAR del mateix cos, sense que es produeixen víctimes. Dilluns a la nit el cadàver d'Asensio és traslladat a Bilbao, ciutat d'on era originari, a fi de ser inhumat. A Miranda de Ebro, un centenar de cotxes esperen la comitiva fúnebre: són

amics i familiars de Joseba, que acompanyaran el furgó fins a la seua destinació. A l'entrada de Bilbao, uns centenars de persones esperen per tal de retre homenatge a l'etarra mort. Una trentena de persones ateses a l'Hospital, entre els manifestants, és el balanç de la primera càrrega policial, ja de nit.

L'endemà, dimarts, Herri Batasuna havia convocat un acte polític a l'Arenal, al centre de la capital econòmica d'Euskadi. Un acte, segons els organitzadors, autoritzat per la Junta Electoral de Zona, dins de la campanya. Segons el govern civil, però, sense autorització. Els darrers fets han imposat un canvi de programa: mentre parlen els oradors, en allò que esdevé «homenatge a Joseba Asensio i als lluitadors bascos» un seguici fúnebre recorrerà els carrers de Bilbao. Amics, familiars i membres de la Mesa Nacional d'Herri Batasuna condueixen, sobre els seus muscles, el taüt de Joseba fins a l'Arenal, on conclourà l'homenatge.

La policia municipal de la ciutat acompanya la comitiva. La policia nacio-

nal, però, considera que el cadàver d'Asensio ha de ser conduït immediatament al cementeri de Derio, on l'endemà serà inhumat. I passa a l'acció: fins i tot la televisió n'ha fet de testimoni. Càrrega contra el seguici, colpejant inclús els portadors del fèretre. En una escena demencial, el taüt quasi cau en terra. Per evitar que la policia se l'emporte, quatre o cinc dels que el portaven s'asseuen a sobre. Desenes de ferits, alguns d'ells de força gravetat —mandíbules trencades, luxacions, commocions, membres trencats— són el balanç de la segona càrrega.

Enmig de la indignació i la impotència dels familiars, el taüt de Joseba és hissat sobre un furgó de la policia i conduït al cementeri de Derio, a sis quilòmetres de Bilbao. Arriben a l'Arenal, on els assistents a l'acte polític esperaven la comitiva, les notícies del que ha passat. Els oradors demanen calma.

«Ens va semblar que per part de la policia hi havia una clara provocació, un intent que entrassen en la dinàmica de l'enfrontament de carrer... i decidírem de continuar l'acte amb tranquil·litat», diu Txema Montero. De sobte, però, se senten tres detonacions.

És el relat d'un testimoni ocular. «Tots ens adonàrem que eren de pistola, no la típica ràfega de metrallera, no hi havia per enlloc policia d'uniforme. Mire entre el públic, abans ja

havia reconegut alguns policies de la brigada d'informació, vestits de paisà, sent una segona sèrie de trets i em tire sobre el terra de la tribuna. Des d'allí, veig dues persones que ixen corrent, de paisà, disparant no contra el cel, sinó cap a la gent que els queda al darrere. Era foc real, no de salva. Ja des de lluny, tornen a carregar el tirador i desapareixen de nou, un total de 20 o 30 trets. Fou un moment de pànic, la gent corria, sense saber cap a on, alguns es ficaren en l'església de la plaça, d'altres s'amagaven darrere els arbres».

En acabar el tiroteig, quan ja la gent s'ha dispersat, alguns dels assistents es posen a recollir els casquets de bala de terra. «Vaig trobar vuit casquets de bala, marca Geco i FN, de 9 mil·límetres Parabellum, la munició que se sol atribuir a ETA-m. Però els que havien disparat eren, com després reconegué tant el governador com la Xefatura de Policia, tres policies de paisà. És interessant la dada, perquè d'ara endavant caldrà qüestionar aquestes atribucions d'autories fetes en funció de la munició utilitzada... si és que la policia, que obligatòriament ha d'emprar munició nacional, feta al Castillo de Santa Bárbara, també té dotació estrangera, irreglamentària. Un dels projectils tenia la punta tacada de verd, del mateix verd que els bancs acabats d'instalar a l'Arenal, acabats de pintat, cosa que demostra que dispararen arran de terra, no en l'aire, com dirien després».

Però Txema Montero trobà una altra cosa: un joc de claus de Renault, amb una placa metàl·lica amb la inscripció 4906-A PMM. Un clauer de cotxe «K» camuflat de la policia, del Parque Móvil Ministerial. En saber-se això, i després d'una primera negativa, el governador ha de reconèixer que els tres que disparaven eren policies camuflats, «per tal de defensar-se del públic que els volia atacar».

L'endemà, i en un acte íntim estretament vigilat per la guàrdia civil, el cos de Joseba Asensio és soterrat a Derio. Els seus pares, les germanes i la noia amb que Joseba pensava casar-se en eixir de la presó, possiblement en el proper mes d'agost, Itziar Zabala, mostren els rastres de les ferides rebudes dos dies abans.

Alfonso Guerra, en una nova demostració de subtileza dialèctica, insisteix que tot és «un muntatge d'Herri Batasuna». Kafka, en aquest context, seria un escriptor de costums. □

